

BaumiT Sp. z o.o.
ul. Sukiennice 6
50-107 Wrocław
tel.: (71) 358 25 00
www.baumiT.com

Poznań, miasto pierwszych realizacji firmy BaumiT w Polsce

*Ratusz na
Starym Rynku*

1974 RENOWACJE
IZABYTKI

IV 2015

Poznań – jedno z najstarszych miast w Polsce, historyczna i obecna stolica Wielkopolski, pieczołowicie dba o swoje liczne zabytki. Duży udział ma w tym firma Baumit, która uczestniczy w ich renowacji już ponad 20 lat. Niektóre z obiektów, m.in. dawne Kolegium Jezuickie, obecnie Urząd Miasta, czy Biblioteka Raczyńskich, przez te lata doczekały się już kolejnych, najczęściej kosmetycznych prac, utrzymujących je w dobrym stanie technicznym i wizualnym. Jest to zasługa jednego z pierwszych i jednocześnie najstarszych pracowników firmy Baumit – Pana Tadeusza Zielińskiego. To dzięki jego pracy, austriacki właściciel firmy Baumit, Friedrich Schmid, wprowadzał firmę i jej produkty na rynek polski. Nie były to łatwe lata: zachodnie firmy ze swoimi technologiami i materiałami dopiero wchodziły na nasz rynek, a wszystkie produkty przyjeżdżały z zagranicy. W Poznaniu miały miejsce pierwsze realizacje gotowymi materiałami Baumit na terenie Polski i były to realizacje właśnie na obiektach zabytkowych.

Do prac konserwatorskich powinno się używać tylko produktów wysokiej jakości. Wysoką jakość materiałów potwierdza stan obiektu, który nawet po kilku latach nie zmienia wyglądu. Obiekty w Poznaniu, nawet te remontowane kilkanaście lat temu, wyglądają nadal dobrze. Duże znaczenie dla obiektu, poza jakością materiału, ma także sposób jego wykonania. W Poznaniu działa kilka firm i kilku projektantów, którzy zaufali firmie

Baumit i poznali jakość jej produktów. I choć od tamtego czasu pojawiło się wiele innych firm, a obecna oferta produktowa jest wręcz nieograniczona, dalsza współpraca z marką Baumit owocuje licznymi nagradzonymi realizacjami. Praktycznie w każdej edycji ogólnopolskiego konkursu Fasada Roku nagradzane są obiekty z Poznania, poddane renowacji przy pomocy materiałów firmy Baumit. Liczne są także współczesne realizacje w po-

Kamienice na Starym Rynku

zostałych kategoriach oraz niezliczona ilość termomodernizacji na wielu poznańskich osiedlach. Jednak to zawsze obiekty zabytkowe budzą najwięcej emocji. Te duże, znane, i te mniejsze, często zapomniane. Ich stan, ze względu na wieloletnie oddziaływanie szkodliwych czynników atmosferycznych, wymaga pilnych prac utrzymujących je w dobrej kondycji. Choć przez te wszystkie lata pojawiło się wiele nowych produktów, prace renowacyjne nie tolerują przypadkowych, niesprawdzonych materiałów i eksperymentów. Na większości przedstawianych poniżej obiektów, ze względu na zwiększone zawilgocenie murów, używane są szerokoporowate tynki renowacyjne WTA oraz tynki i szpachle czysto wapienne. Wapienne, czyli takie materiały, które były używane w okresie budowy obiektów, a których jakość potwierdziły lata eksploatacji. Budynki, choć często nieremontowane od czasów wojny, znajdujące się obecnie w opłakanym stanie, zachowały pierwotną formę i zdobiące elewacje czy elementy detalu architektonicznego.

Eksperymentowanie niesprawdzonymi materiałami, dedykowanymi głównie do systemów ociepleń lub nowych suchych murów, często sprowadza się do bezpowrotnej utraty oryginalnej, historycznej substancji. Kolejne remonty bez oryginalnych elementów zmieniają pierwotny układ, obiekt traci cechy autentyczności. Lata nagminnego ocieplania historycznych obiektów diametralnie zmieniły ich wy-

gląd. Skute elementy detalu można teraz odtworzyć jedynie z zachowanych archiwalnych fotografii. Zdają sobie sprawę, jak kosztowne jest pieczołowite odtworzenie np. secesyjnych elewacji, które w Poznaniu zachowały się na wielu budynkach. Jednak, całe szczęście, zaczęto doceniać niepowtarzalny charakter takich historycznych obiektów. A mieszkania i lokale usługowe w stylowych, wyremontowanych kamienicach, znajdują bez problemu najemców, zwłaszcza w centrach miast. Takie mieszkania i lokale są klimatyczne, mają duszę i swoje historie. Są całkiem inne niż współczesne apartamenty oraz biura.

Firma Baunit ma w swojej ofercie elewacyjne materiały sztukatorskie, potrzebne prawie zawsze podczas remontu historycznych elewacji. Materiały te są odporne na czynniki atmosferyczne, można nimi uzupełniać lub wykonać na nowo brakujące elementy detalu architektonicznego, stanowiącego główny wystrój elewacji.

Zaletą materiałów jest możliwość wykonywania prac według historycznych technologii. Elementy proste, takie jak listwy, gzymsy, wykonywane są prostymi szablonami, podobnie jak wykonywano je przed wiekami. Elementy tzw. złożone, jak liście akantu, supraporty, maskarony, konsole, itp. – odlewane są w formach. Obecnie, zamiast wieloklinowych form lub elastycznych materiałów na bazie klejów kostnych i skórnych, stosowany jest głównie elastyczny silikon. Wykonywanie prac lub ele-

*Kolegiata przy
Urzędzie Miejskim*

mentów elewacyjnych z zapraw gipsowych to poważny błąd, gdyż gips to materiał odpowiedni jedynie do suchych wnętrz. Stosowanie coraz częściej kopii na bazie powlekanych profili styropianowych powinno dotyczyć jedynie replik „zabytków”, budowanych na nowo. Wierne odtwarzanie elewacji z detalem architektonicznym, przy zachowaniu technik wykonania i historycznych zapraw, pozwoli na zachowanie materiału źródłowego dla następnych pokoleń. Współczesne profile na bazie styropianu, głównie ze względu na proces produkcji, przeważnie są upraszczane. Nawet najlepiej wykonane, z czasem pękają na łączeniach, jako obce elementy w stosunku do elewacji. Tym, co najbardziej różni je od oryginału, wręcz nie pasuje do zabytkowych elewacji, są idealnie ostre, sztuczne krawędzie. Krawędzie zawsze rysowały detal, zwłaszcza teraz, gdy większość nowo odrestaurowanych elewacji otrzymuje iluminację świetlną. Historyczne elewacje od nowo wzniesionych różnią falujące, nierówne powierzchnie. Wykonywane były ręcznie, prostymi narzędziami, a upływający czas często je

*Kamienica przy
ul. Grunwaldzkiej.
Fot. Baunit*

*Willa przy
ul. Limanowskiego.
Fot. Baunit*

naruszył. Baunit proponuje szpachle i tynki i fasadowe, których uziarnienie zbliżone jest do tynków historycznych, wyraźnie grubszych od obecnych. Większość elewacji miała zróżnicowane faktury tynku, które poza różnicami kolorystycznymi, stanowiły dodatkową dekorację, zwiększały czytelność. Drobniejsze ziarno otrzymywano przesiewając materiał i stosowano je jedynie do podkreślenia gładziej, w stosunku do tynku, dekoracji.

Detal wykonywany metodami tradycyjnymi z zapraw, bezpośrednio na ścianie układa się do naturalnych krzywizn elewacji. Elementy współczesne są idealnie proste i z czasem odznaczają się na zabytkowych elewacjach, jak klawisze w fortepianie. Jako elementy wtórne często też szybciej odpadają – w przeciwieństwie do historycznych, które wykonywane były przeważnie z lepszej jakości materiałów, często na podkładach (tłach), które montowano na murach, a dopiero potem tynkowano. Dlatego też wiele jest przykładów elewacji, gdzie detal się zachował, mimo odpadnięcia większości oryginalnych tynków.

Najważniejsze dla trwałości całej elewacji na kolejne lata są dobre farby fasadowe. Ale nawet najlepsze farby nie pomogą, jeśli prace wykonywane będą w nieodpowiednich warunkach. Ten rok był szczególny – latem mieliśmy do czynienia z tropikalnymi wręcz upałami, a obecnie pojawiają się już przymrozki. Znając realia rynku i wszechobecnie towarzyszące wykonawcom tempo prac, obserwując ostatnie lata wiemy, że wiele prac na elewacjach rozpoczyna się jesienią, kiedy znajdują się jeszcze środki, które trzeba wydać do końca roku. Pomijając czynnik ludzki, kiedy ciężko się pracuje, gdy dłonie sztywnieją z zimna, trudno zachować zalecane przez producentów warunki +5 stopni, a dla polecanych w konserwacji materiałów silikatowych nawet +8 stopni. Zimowe dodatki do niektórych materiałów,

umożliwiające prace w niższych temperaturach, niosą pewne ryzyko. Stosowanie takich dodatków do betonów i zapraw podczas stanów surowych, które potem zakryją inne materiały, jest mniej groźne. Przy pracach elewacyjnych, które potem narażone są na bezpośrednie oddziaływanie czynników atmosferycznych, głównie wody w różnej postaci, nie są zalecane. Ogromna ilość obiektów czeka wiele lat na gruntowny remont, dlatego warto czasem poczekać jeszcze kilka miesięcy na sprzyjające warunki.

Podchodźmy do takich obiektów z pokorą, uczmy się od dawnych rzemieślników kunsztu prac i precyzji wykonania. Sam, choć zajmuję się tym już wiele lat, za każdym razem, gdy wchodzę na rusztowania, jestem pod wrażeniem. Większym, im wyżej wchodzę, zwłaszcza na mury i wieże kościołów. Sposób opracowania detali, a nawet zwykłych zdawałoby się spoin w murze, to sztuka sama w sobie. Niewielu inwestorów dziś zwraca uwagę i jest w stanie zapłacić za elementy, których praktycznie nikt z ziemi nie zobaczy. Dlatego ważne jest ratowanie tego, co możemy odratować, co zostało na obiektach zabytkowych, starając się przy tym zachować rzemiosło i techniki wykonania. Remonty budynków zabytkowych to jedna z ostatnich szans na podtrzymanie wymierających zawodów.

*Opracowanie: Maciej Iwaniec
Konserwator Zabytków Architektury
Manager Renowacje i Fasady
Baunit Sp. z o.o.*

Fotografie: Baunit, „Renowacje i Zabytki”

*Poznań,
ul. Kościuszki.
Zwycięski obiekt
Fasada Roku 2013.
Fot. Baunit.*

Lista wybranych obiektów referencyjnych, na których zastosowano produkty renowacyjne Baumit

- Ratusz w Poznaniu, 2001 r., wyk. Firma Piotr Biało Kraków
- Pałac w Dobrzycy, 2003 r., wyk. Firma IMBUD Gniezno
- Brovaria w Poznaniu 1, 2003 r., wyk. Zakład Sztukatorski Renowacja Obiektów Zabytkowych Walenty Domaniecki
- Klasztor w Woźnikach, 2003 r., wyk. Zakład Sztukatorski Renowacja Obiektów Zabytkowych Walenty Domaniecki
- Kościół Franciszkanów na wzgórzu Przemysława w Poznaniu, 2004, wyk. Walenty Domaniecki
- Teatr Polski, wyk. PKZ
- Masztalarnia na Zamku Cesarskim – odbudowa, nadbudowa piętra, przywrócenie rzeźb i sztukaterii na elewacji, wyk. ADEXBUD
- Kamienica ul. Kościuszki 80, Poznań, autor projektu arch. Piotr Bukowy – Nagroda Główna w konkursie Fasada Roku 2013
- Willa z pocz. XX w., obecnie siedziba Radia Merkury Poznań, wyk. Witold Domaniecki
- Kamienica ul. Limanowskiego – piękny przykład secesji w Poznaniu, rok budowy 1905 – obiekt otrzymał wyróżnienie w konkursie Fasada Roku 2014
- Dawna siedziba TVP Poznań, al. Niepodległości, projekt Zbigniew Antczak, wyk. DachBud Dariusz Tomczak
- Uniwersytet Artystyczny, Poznań, arch. NMS Architekci Mikołaj Stępień, wyróżnienie internautów – Fasada Roku 2012

*Poznań,
Uniwersytet
Artystyczny.
Fot. Baumit*

